

Tõenduspõhisus vähi sõeluuringute läbiviimisel ja vähi sõeluuringute register

Piret Veerus

Tervise Arengu Instituut

Epidemioloogia ja biostatistika osakond

Riigikogu, Tallinn, 15.mai 2012

Mõiste

- Sõeluuring ehk skriining (*screening*) – haiguse prekliiniline avastamine suhteliselt lihtsa testi abil rahvastiku tasemel regulaarselt läbiviidavate korduvate testimiste abil; eesmärgiks langetada haigestumust ja/või suremust ja parandada elukvaliteeti

Põhjendused sõeluuringute läbiviimiseks

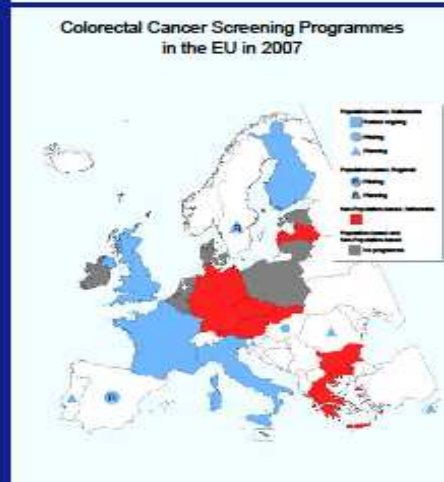
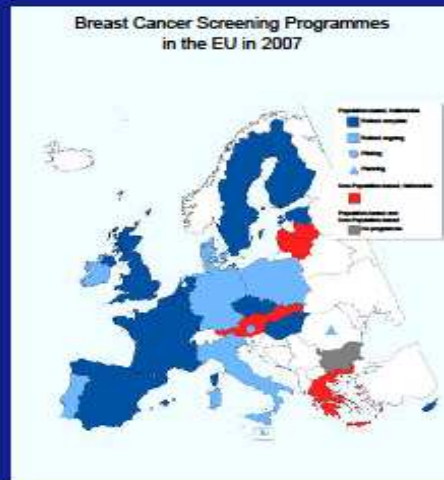
- Skriiningu käigus on haigust võimalik varem avastada kui tavapraktikas
- Haiguse avastamine prekliinilises faasis tagab parema ravitulemuse
- Haiguse esinemissagedus peab olema selline, et skriining on õigustatud
- Skriiningu tõhusust iseloomustab päästetud eluaastate arv

Pahaloomuliste kasvajate sõeluuringud

- Vähiskriiningud on üks olulisemaid ennetavaid rahvatervise meetmeid
- Tõenduspõhiseks loetakse emakakaelavähi, rinnavähi ja kolorektaalvähi sõeluuringuid
- Emakakaelavähi sõeluuringuks kasutatakse Pap-testi hiljemalt alates 30. eluaastast, rinnavähi skriininguks mammograafiat vanuses 50-69, kolorektaalvähi skriininguks peitvere hindamist väljaheites (või kolonoskoopiat) vanuses 50-74

Sõeluuringute tõhusus

- Emakakaelavähi sõeluuring langetab nii haigestumust kui suremust kuni 80%
- Rinnavähi sõeluuring langetab suremust üle 50-aastaste naiste hulgas 10-25% ja võib langetada suremust 39-49 aastaste hulgas 7-23%
- Kolorektaalvähi sõeluuring langetab suremust üle 50-aastaste hulgas 13-21%
- Oluline on elanikkonna hõlmatus, testi kvaliteet ja edasine jälgimine ning ravi avastatud patoloogia korral

L 327/04 Official Journal of the European Union 16.12.2003

**COUNCIL RECOMMENDATION
of 2 December 2003
on cancer screening
(2003/878/EC)**

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular Article 152(4), second subparagraph, thereof,

Having regard to the proposal from the Commission,

Having regard to the opinion of the European Parliament,

Whereas:

- (1) Article 152 of the Treaty provides that Community action is to complement national policies and be directed towards improving public health, preventing human illness and disease, and obviating sources of danger to human health. Such action shall cover the fight against the major health scourges, by promoting

Cancer screening in the European Union

Report on the implementation of the Council Recommendation on cancer screening

First Report

European Commission

Eeldused sõeluuringuks WHO 1968

- Tegemist peab olema olulise rahvatervise probleemiga.
- Tegemist peab olema ravitava haigusega.
- Tingimused lisauuringuteks ja raviks peavad olema kättesaadavad ja tagatud.
- Haigus on avastatav latentstes faasis.
- Haiguse kindlakstegemiseks on olemas lihtne test või meetod.
- Test on rahvastiku tasemel kasutatav.
- Haiguse loomulik kulg on selge.
- Olemas on tervishoiupoliitilised kokkulepped ravi läbiviimiseks.
- Haiguse avastamisega seotud kulud peavad olema tasakaalus üldiste tervishoiukuludega.
- Tegemist peab olema regulaarselt läbiviidava jätkuva protsessiga, mille kõik lülid toimivad.

Sõeluuringud Eestis

- Euroopa Nõukogu otsus 2003/878/EC: soovitada EL liikmesriikides üleriigilist emakakaela-, rinna- ja kolorektaalvähi sõeluuringut
- Eestis rinnavähi üleriigiline sõeluuring alates aastast 2003
- Emakakaelavähi üleriigiline sõeluuring alates aastast 2006
- Probleemiks madal hõlmatus ja seni ka skriininguregistri puudumine

Vähi sõeluuringute register

- Plaanis luua riiklik elektrooniline vähi sõeluuringute register, mis koguks andmeid sõeluuringuprogrammi raames tehtud uuringute, lisa-uuringute ja teostatud ravi kohta
- Registri abil osalejatele kutsete saatmine ja nende teavitamise jälgimine uuringutulemustest, lisauuringute vajadusest jne
- Võimaldab hinnata sõeluuringute tõhusust ja neid paremini läbi viia, tõstes hõlmatust
- Registri IT lahenduse rahastamine ETAG poolt algas 1.mail 2012

